TIDEN SJÄLV ÄR SATT UR SPEL

POESI
Gunnar Ekelöf.
Skrifter volym I–III
(Bonniers)

För nästan på dagen tjugosex år sedan utbrast Gunnar Ekelöf i ett brev till en god vän: "Kulturen här har ingen chans." Det "här" som åsyftas är naturligtvis vårt kära fosterland och det händer inte sällan att man än i dag tycker sig ha anledning att hålla med honom. Som när regeringsbildare värderar kulturen till en tredjedels minister, eller debattörer på olika kanter värderar litteraturen i antal sålda ex.

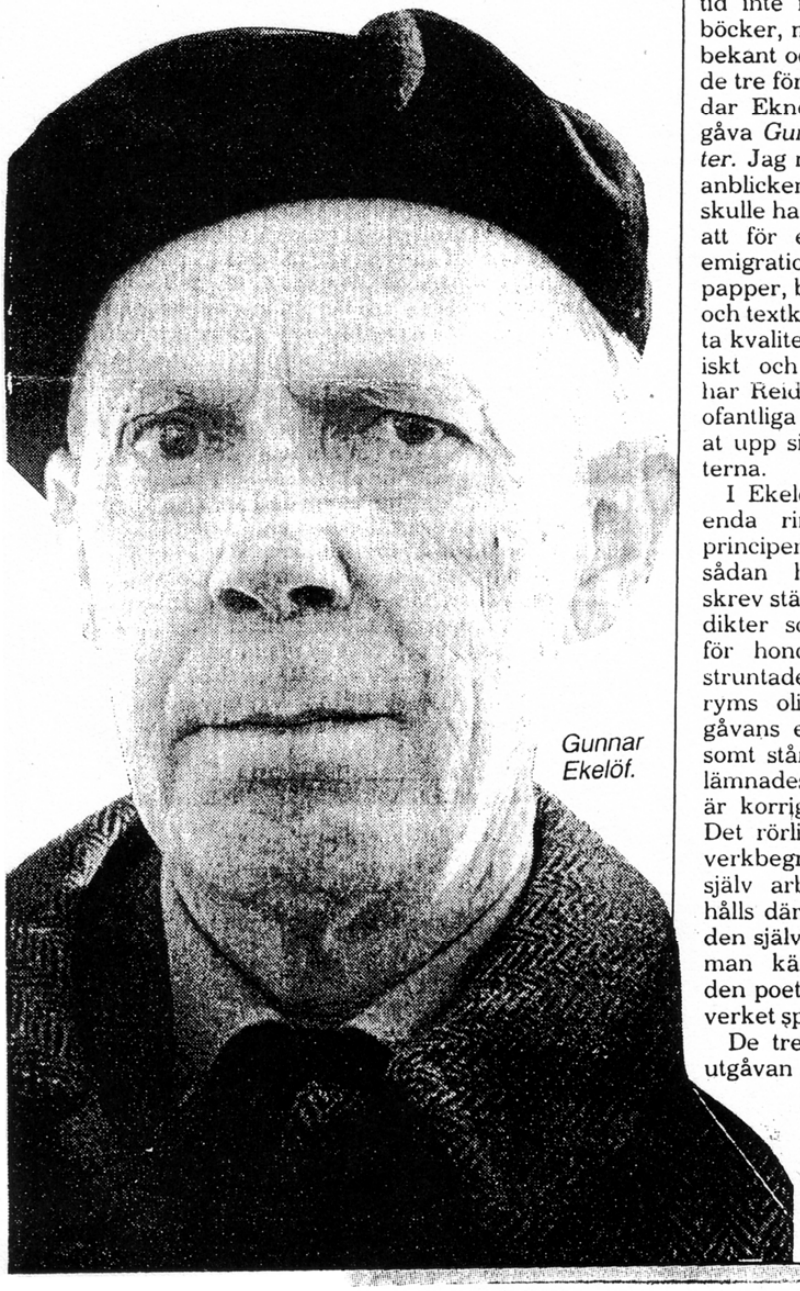

Gunnar Ekelöf.

Ekelöf själv sålde på sin tid inte många ex av sina böcker, men det tog sig som bekant och i dag utkommer de tre första delarna av Reidar Ekners textkritiska utgåva *Gunnar Ekelöf. Skrifter*. Jag misstänker att bara anblicken av dessa böcker skulle ha fått Gunnar Ekelöf att för en tid skjuta upp emigrationsplanerna. Allt – papper, bindning, utförande och textkritik – är av yppersta kvalitet. På ett sant heroiskt och imponerande vis har Reidar Ekner i Ekelöfs ofantliga kvarlåtenskap nosat upp sista variant av dikterna.

I Ekelöfs fall är det den enda rimliga redigeringsprincipen då det gäller en sådan här utgåva. Han skrev ständigt om de av sina dikter som betydde något för honom. Andra dikter struntade han i. Sålunda ryms olika tidsskikt i utgåvans enskilda samlingar; somt står som det en gång lämnades till förlaget, annat är korrigerat långt senare. Det rörliga och dynamiska verkbegrepp som Ekelöf själv arbetade inom bibehålls därmed i utgåvan. Tiden själv blir satt i spel, och man känner sig närmare den poetiska källa ur vilken verket sprungit fram.

De tre första banden av utgåvan – som sammanlagt skall bli åtta volymer – rymmer i huvudsak de diktsamlingar Ekelöf själv lät trycka under sin livstid. Därtill kommer den postuma Partitur och ett stort hittills otryckt material som Ekelöf aldrig hann redigera, men som tänktes utgöra fortsättningen på den så kallade Diwantrilogin. Också detta svårhanterliga material har i *Skrifter* givits en bra och läsvänlig redigering. Istället för att, som brukligt, ordna efterlämnade och opublicerade dikter kronologiskt har Ekner valt att komponera materialet i enlighet med författarens anda. Det är visserligen en vansklig metod, och forskningen lär väl ägna en del möda åt att ifrågasätta Ekners ordning, men för oss utanför akademierna ökar den tillgängligheten. Och här ligger den stora styrkan i utgåvan. Den vänder sig i första hand till läsarna, utan att ge avkall på textkritiken.

Det var, om jag inte tar fel, fyrtiotre år sedan något svenskt förlag senast ansåg det värt att ge ut en liknande vetenskaplig utgåva av ett viktigt svenskt författarskap, om man bortser från nationalutgåvan av Strindbergs samlade verk. Det som utrikes skulle betraktas som en självklarhet förvandlas därmed genom sin dystra kontext till en enastående svensk kulturhändelse. Det förhållandet kan stå som en kommentar till frågan om kulturens chanser i Sverige.

Alla som bär Ekelöfs diktning i närheten av hjärtat bör snarast försöka köpa böckerna. På sikt betalar det sig och ingen kan numera, i vårt nystartade Sverige, känna sig säker på att böckerna finns på ens bibliotek när hjärtats längtan vaknar.

Magnus William-Olsson

I AFTONBLADET KULTUR publicerar vi inom kort en essä om Gunnar Ekelöf av Magnus William-Olsson med anledning av den nya Ekelöfutgåvan.